



Професійна освіта

УДК 378.147: 811.161.2'243

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18071203>

**Українська мова за професійним спрямуванням:
дидактична модель формування термінологічної культури
майбутнього фахівця**

Довгань Олексій Валентинович

кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики та
перекладознавства, Український державний університет
імені Михайла Драгоманова,
вул. Олександра Кониського, 8-14, 6 поверх, кімн. 8-14, 01601,
Київ, Україна
тел.: 044 486 4717
ел. пошта: oleksiivdovhan@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-6728-818X>

Прийнято: 14.12.2025 | Опубліковано: 27.12.2025

***Анотація:** Метою статті є обґрунтування та розроблення дидактичної моделі формування термінологічної культури майбутніх фахівців у процесі вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Методологічну основу дослідження становлять структурно-функціональний, компетентнісний і комунікативний підходи, що уможливають комплексне представлення термінологічної культури як інтегральної лінгвопрофесійної характеристики. У ході роботи застосовано аналіз наукових джерел, контент-аналіз нормативних документів, метод класифікації та елементів моделювання,*



що забезпечило систематизацію змістових, процесуальних і оцінювальних параметрів моделі.

Результати дослідження полягають у виокремленні трьох ключових складників термінологічної культури – лінгвістичного, комунікативного та лексикографічного, – які визначають якість професійного дискурсу та рівень мовної стійкості здобувачів. На основі цього обґрунтовано структуру дидактичної моделі, що включає цільовий, змістовий, процесуальний та результативний блоки. Розкрито зміст модулів нормативної адаптації, гендерної нормативності та мовної гігієни, а також описано інтенсивні методики формування термінологічної навігації й організацію самостійної роботи зі створення термінологічних баз. Окреслено критерії й показники оцінювання термінологічної культури, що охоплюють нормативну, лексикографічну та комунікативну площини.

У **висновках** підкреслено, що поставлені дослідницькі завдання виконано: сформовано концептуальні засади термінологічної культури, розроблено дидактичну модель та визначено інструменти її впровадження й оцінювання. Перспективи подальших розвідок пов'язані з емпіричною перевіркою ефективності моделі в різних освітніх спеціалізаціях і розробленням автоматизованих засобів діагностики термінологічної компетентності.

Ключові слова: термінологічна культура, професійна комунікація, нормативна адаптація, мовна гігієна, фахова термінологія, дидактична модель, термінологічна навігація.



**Ukrainian language for specific purposes:
a didactic model for developing the terminological culture
of future specialists**

Oleksii Dovhan

PhD in Philology, lecturer of the Department of Applied Linguistics and Translation
Studies

8-14 Oleksandra Konyskoho Str., 6th floor, room 8-14, 01601,

Kyiv, Ukraine

phone: 044 486 4717

e-mail: oleksii@dovhan@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-6728-818X>

Abstract: Objective. *The article aims to substantiate and develop a didactic model for cultivating the terminological culture of future specialists within the course “Ukrainian Language for Specific Purposes.” The study conceptualizes terminological culture as an integral linguo-professional construct that encompasses linguistic, communicative, and lexicographic dimensions. Methods.* *The research is grounded in structural-functional, competence-based, and communicative approaches, which enable a comprehensive examination of the phenomenon. Methods of theoretical analysis, content analysis of normative documents, systematization, classification, and elements of modelling were employed to define the conceptual framework of the model and determine its structural and methodological components.*

Results. *The findings demonstrate that terminological culture is shaped by three interrelated components that collectively determine the quality of professional discourse and the learner’s linguistic resilience. Based on these components, a four-part didactic model was developed, comprising target, content, procedural, and result-oriented blocks. The study specifies the content of normative adaptation modules,*



gender-related linguistic standardisation, and language hygiene, as well as intensive methods aimed at forming terminological navigation skills. Additionally, the research outlines the principles of students' independent work involving the creation of terminological databases. A system of criteria and indicators for assessing terminological culture is proposed, covering normative, lexicographic, and communicative parameters.

Conclusions. *The objectives of the study have been fully achieved: the conceptual foundations of terminological culture have been clarified, a didactic model has been designed, and the tools for its implementation and assessment have been identified. Prospective directions for further research include the empirical validation of the model across various educational specializations and the development of automated tools for assessing terminological competence.*

Keywords: *terminological culture, professional communication, normative adaptation, language hygiene, specialised terminology, didactic model, terminological navigation.*

Постановка проблеми. Євроінтеграційний курс України органічно і нерозривно пов'язаний з диджиталізаційними трансформаціями, системними освітніми реформами та тому подібним. Саме тому природно, що мовна, культурна тощо компетентності сучасних українських здобувачів стають особливо актуальними. Разом із тим, все більшої ролі набуває формування *термінологічної культури* (далі – ТК) студентів, яка у сучасних умовах стає ключовим чинником професійної компетентності останніх. Так, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» засвідчує основоположну роль останньої у всіх сферах нашого суспільства.

Відповідно, майстерне володіння галузевою термінологією є безпосереднім репрезентантом високої культури фахового мовлення, а також запорукою конкурентоспроможності випускника і його затребуваності на ринку праці. Саме



це дозволяє В. Авраменко [1, с. 25] стверджувати, що ТК здобувачів формується під час практичної роботи (до прикладу, виявлення термінологічної полісемії). При цьому природно, що ТК корелює з потребами сучасної вищої освіти, яка набуває все більшої спрямованості на практичний результат – готовності фахівця до ефективної професійної комунікації. Досягнення вищезазначеного результату, своєю чергою, пов'язане з стратегічною адаптацією викладання курсу «Українська мова за професійний спрямуванням» до низки професійно-критичних викликів:

1. *Нормативною адаптацією та мовною гігієною.* Мовиться про те, що викладання має забезпечити швидке й повне засвоєння чинних мовних норм, включаючи ефективне впровадження нового Українського правопису (2019). Також важливим є забезпечення гендерної нормативності шляхом планомірного використання фемінітивних форм (згадаємо Зміну № 9 до ДК 003:2010 «Класифікатор професій»). Окрім того, вагомим є формування мовної стійкості шляхом стандартування іншовної лексики та уникнення необґрунтованих запозичень (Національна комісія зі стандартів державної мови).

2. *Прискореним темпом та практичністю навчального процесу.* Потреби та динаміка ринку праці вимагають докорінної перебудови освітнього процесу: так, для швидкого, проте ґрунтовного оволодіння професійною лексикою необхідно актуалізувати практико-орієнтовані, інтенсивні методики. Зокрема, мовиться про кейс-метод, міні-проекти, гейміфікацію тощо навчального процесу, які відповідаються високій динаміці фахового середовища. До прикладу, гейміфікація у викладанні мови є ефективним інструментом підвищення залученості здобувачів у навчальний процес [4, с. 25]. Також вищезазначена гейміфікація корелює з ефективністю використання мультимедійних технологій [13, с. 20] у викладанні мов, продукує мотивованість та комфортність навчального середовища [12, с. 79].



3. *Формуванням термінологічного орієнтування здобувачів.* Значущим складником формування професійної компетентності майбутніх фахівців є самостійна робота, формування навичок якої критично важливе. Так, акцент тут робиться на створенні студентами галузевих глосаріїв, термінологічних банків та іншого. Окреслені осередки стають інструментами для швидкого пошуку автентичних українських відповідників у ситуаціях міжмовної та міжкультурної професійної комунікації. Вагомим у контексті такої роботи є розвиток комунікативних, мовних і професійних навичок студентів забезпечувані через ефективне поєднання теоретичних знань з практичними вміннями [10, с. 220–221].

Таким чином, вищезазначене логічно підводить нас до наявної актуальної проблеми обґрунтування та розробки нової дидактичної моделі, у якій були б інтегровані лінгвістичні й галузеві знання. Окреслена модель забезпечить прискорене формування ТК майбутнього фахівця з урахуванням усіх згаданих нормативно-практичних вимог. Окрім того, її використання дозволить досягти належного рівня професійної компетентності здобувачів, забезпечуючи їх затребуваність на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вищезазначена частина нашого дослідження органічно підводить нас до аналізу наукової літератури з окресленої проблематики. Остання засвідчує зростання інтересу до когнітивних аспектів термінології, так, вагомий внесок у розвиток цього напрямку зробила праця С. Маєєвої [6]. У останній розглянуто когнітивну терміноструктуру як фундаментальну одиницю професійної картини світу. Зокрема, доведено, що терміносистеми не лише фіксують знання, а й активізують певні способи мислення фахівців.

Наступність такої когнітивної терміноструктури забезпечена її актуалізацією у межах праці Т. Петрова [8], у якій остання вивчена в контексті феномена метафоризації термінів. Це дозволило обґрунтувати доцільність



застосування когнітивного підходу в сучасному українському термінознавстві. Натомість О. Чуєшкова [11] акцентує увагу на значущості спеціалізованої лексики, детально аналізуючи структурно-граматичну будову термінів гендерної лінгвістики. Окрім того, авторка виокремлює цілу низку самобутніх термінотворчих моделей, зупиняючись на їх особливостях.

Органічно продовжує вивчення досліджуваної проблеми праця О. Кулик [5], у якій висвітлено значення гендерно-маркованої лексики професійної сфери, у тому числі її лексикографічну репрезентацію в сучасних словниках. Разом із цим, значущим напрямом є методика формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців: зокрема, Н. Попович [9] розглядає її розвиток у здобувачів під час вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». До всього, авторка акцентує на потребі комплексного підходу до опанування навичок ділового спілкування.

Практичний аспект досліджуваної проблематики представлено у праці В. Авраменко [1], у якому запропоновано практичні методи формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. Натомість професійно орієнтований підхід до викладання термінології знайшов відображення у наукових працях, присвячених викладанню української мови за професійним спрямуванням за різними фахами.

Так, Н. Бхіндер та І. Іваницька [3] вивчають теоретичні аспекти формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. Г. Паласюк та Б. Паласюк [7] – розробляють методіку формування термінологічної грамотності майбутніх медиків на основі етимологічного аналізу клінічних термінів.

Показово, що сучасні освітні тенденції репрезентовані у працях, присвячених інноваційним педагогічним технологіям: зокрема, І. Варнавська [4] репрезентує потенціал використання гейміфікації у викладанні української мови за професійним спрямуванням для економічних спеціальностей. Разом із тим,



Л. Удовіченко [10] локалізує питомі переваги та сучасні виклики використання дистанційних та інтерактивних методів у викладанні.

Отже, аналіз наукової літератури засвідчив комплексну й інтегровану природу досліджуваної проблематики. Так, незважаючи на строкатість і фундаментальність наявних праць, наявна ціла низка лакун пов'язаних, першою чергою, з феноменом ТК (зокрема, дидактичної моделі з формування останньої). У межах такої моделі буде інтегровано лінгвістичні, педагогічні та професійно-орієнтовано підходи.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний науковий інтерес та наявність емпіричних досліджень, досі не вирішена ключова методологічна проблема – створення інтегрованої концептуальної моделі формування термінологічної компетентності. Така модель має органічно поєднувати когнітивний, комунікативний та цифровий аспекти. Аналіз наукового поля виявив низку критичних лакун, що вимагають системного вирішення.

На сьогодні бракує валідованого та об'єктивного інструментарію для точної діагностики рівня володіння професійною термінологією, який міг би бути адаптований до широкого спектра спеціальностей та забезпечити порівняльність результатів. Так, залишається малодослідженим питання кроспрофесійного аналізу термінологічних потреб, а також адаптації традиційних дидактичних методів до вимог сучасних цифрових реалій та міждисциплінарної взаємодії.

Відповідно, необхідною є розробка системних критеріїв та методів оцінювання ефективності різних цифрових інструментів і платформ у процесі засвоєння професійної термінології. Представлене дослідження має на меті подолання зазначених методологічних та емпіричних лакун шляхом розробки комплексної, науково обґрунтованої методики формування термінологічної компетентності.



Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою представленого дослідження є обґрунтування та розробка дидактичної моделі викладання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». Предмет – репрезентація потенціалу останньої в контексті прискореного формування ТК майбутніх фахівців.

Досягнення вищезазначеної мети та предмета статті передбачає реалізацію таких завдань:

1. Проаналізувати наукові літературу та визначити теоретико-методологічні особливості дослідження аналізованої проблематики.
2. Розробити згадану дидактичну модель, призначену сприяти формування ТК здобувачів.
3. Обґрунтувати структурні й змістові компоненти згаданої моделі, здійснивши аналіз сучасних лінгводидактичних підходів.
4. Визначити критерії оцінювання та показники сформованості ТК фахівця та перевірити ефективність розробленої дидактичної моделі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вищезазначені частини представленого дослідження дозволяють логічно перейти до *теоретико-методологічних засад розробленої нами дидактичної моделі*. Так, почнемо з визначення концептуальних основ ТК, яке ми розглядаємо інтегральною лінгвопрофесійною властивістю. Зрозуміло, що в умовах гібридної російсько-української війни оволодіння такими навичками може відбуватися і за допомогою віртуальної комунікації, яка трансформувала життєдіяльність українського суспільства [2, с. 185]. У межах таких ТК інтегровано лінгвістичний, комунікативний та лексикографічний складники (див. Табл. 1): так, у межах першого ТК включає володіння нормами літературної мови й галузевою термінологією.

В другий (комунікативний) – входить здібності до застосування термінів у низці фахових комунікативних актів, дотримуючись необхідною параметризації.



Натомість до третього (лексикографічного) включаємо здатність до автономної (самостійної) роботи: мовиться про добір, створення та валідацію терміносполук згідно з фаховими потребами.

При цьому формування ТК базоване на загальнодидактичних принципах: комунікативному, науковому, систематичному та інших [3, с. 104–105], вона позиціонована нами як така, що забезпечує якість професійного дискурсу та мовну стійкість здобувачів у інтегрованих та міжкультурних комунікативних середовищах. Окрім того, вищезазначене дозволяє позиціонувати ТК як одиницю виміру когнітивного простору людини, що корелює з такими поняттями як мовна та національна картина світу [6, с. 27]. Вищезазначене, своєю чергою, увиразнює потребу прискореного формування ТК, що корелює з низкою зовнішніх чинників впливу. Одним з головних з них є самотність актуального освітнього середовища (зокрема, інноваційних тенденцій освіти), які корелюються з експоненційним зростанням питомої частки адаптивних, диджиталізованих та практико-орієнтованих моделей навчання.

Внаслідок цього зростає значущість опанування і вільного володіння професійною лексикою здобувачів вищої освіти. Велике значення також має і воєнний контекст, який суттєво впливає на освітній простір, ускладнюючи традиційні умови навчання. В результаті особливої значущості набуває якість, актуальність, інтенсивність, гнучкість і модульність мовної підготовки: ТК виходить за межі факультативної компетенції сучасних фахівців. Вона здобуває значення стрижневого елемента професійної суб'єктності та комунікативної відповідальності студентів.

Безпосередньо *структурно-функціональна розробка дидактичної моделі* базована на чотирьох взаємопов'язаних компонентах (див. Табл. 2): цільовому, змістовому, процесуальному та результативному.



Таблиця 1

Складники термінологічної структури

Компонент	Зміст	Опис функцій
Лінгвістичний	Норми літературної мови, правопис, морфологія, синтаксис, словотвір	Забезпечує правильність терміновживання, підґрунтя нормативного фахового мовлення
Комунікативний	Уміння добирати й використовувати терміни відповідно до жанру, адресата і мети	Формує професійну мовленнєву поведінку, підвищує ефективність комунікації
Лексикографічний	Створення, добір, аналіз термінів; робота з глосаріями, стандартами	Розвиває навички термінологічної навігації та відповідального унормування

Джерело: власна розробка автора

1. Цільовий компонент визначальний щодо кінцевих та проміжних результатів формування ТК: оволодіння нормами СУЛМ, випрацювання навичок термінологічної навігації, формування мовної стійкості та здатності до фахової комунікації в умовах інформаційної багатокодовості.

2. Натомість змістовний – включає систему навчального матеріалу, орієнтовану на нормативно-правові документи (Закон України «Про забезпечення функціонування української як державної», ДК 003:2010 «Класифікатор професій», Український правопис (2019) тощо).

3. Процесуальний компонент визначальний щодо методик, форм й інструментів організації навчання: кейс-метода, міні-проектів, цифрові



платформ термінотворення, методів інтенсивного засвоєння та інтегрованих комунікаційних задач.

4. Разом із тим, результативний компонент вифіксує рівень сформованості ТК за критеріями нормативності, лексикографічної компетентності й комунікативної спроможності.

Таблиця 2

Структурні компоненти дидактичної моделі формування ТК

Тип	Формант	Опис функцій
Цільовий	Освітні результати, компетентності, показники сформованості	Визначення орієнтирів навчання
Змістовий	Навчальні модулі, норми правопису, термінологія, фемінітиви	Забезпечення матеріальної бази формування ТК
Процесуальний	Навчальні модулі, норми правопису, термінологія, фемінітиви	Організація інтенсивного практико-орієнтованого навчального процесу
Результативний	Критерії, показники, рівні сформованості	Контроль і вимірювання навчальних досягнень

Джерело: власна розробка автора

Вагомою є і **змістовно-методичне наповнення моделі** (принцип нормативної адаптації та мовної гігієни), яке включає *модуль нормативної адаптації*, що спрямований на цілеспрямоване впровадження положень Українського правопису (2019) у фахове мовлення. Так, акцентовано на опануванні прикметникових форм, уніфікації складних слів, правильному термінотворенню і терміновживанню (зокрема, термінів іншомовного походження), а також мінімізації варіантності у діловій та науковій комунікації.



Модуль також доповнений аналізом реальних кейсів – текстів нормативно-правових документів (законів, постанов та тому подібних), галузевих стандартів і так далі. У межах такої роботи студенти ідентифікують типові помилки та здійснюють нормативне редагування, що забезпечує практичну адаптацію до професійних комунікативних ситуацій (див. Табл. 3). До прикладу, здобувачі можуть зробити висновок про те, що більшість термінів утворені за допомогою словотворчих афіксів (префіксів, суфіксів) та шляхом сполучення основ [7, с. 121] (трикомпонентні аналітичні терміни [11, с. 84]).

Таблиця 3

Методика імплементації правотисних норм у професійному мовленні фахівців

Напря́м	Конкретні зміни	Приклади роботи
Прикметникові форми	Уніфікація суфіксів, відмінювання	Вправа: нормативне редагування службових листів
Складні слова	Уніфікація суфіксів, відмінювання	Моделювання термінів на основі нових правил
Запозичення	Транслітерація, збереження/усунення подвійних варіантів	Аналіз медійних текстів з виявленням варіантів

Джерело: власна розробка автора

Ключове значення у представленому модулі відіграє *гендерна нормативність*, що постає у цьому контексті питомою комунікативною вимогою. Останнє пов'язане з тим, що формування гендерно нейтрального, чутливого та юридично валідного мовлення є складником сучасної фахової комунікації (див. Табл. 4). До речі, маніфестація гендерних стереотипів має самотню природу у нормативно-правовому полі, а також авторитетних довідкових джерелах (словниках, енциклопедіях тощо) [5, с. 55].



У межах моделі опанування вживання фемінітивів базоване не лише на теоретичному матеріалі, а й низці практичних вмінь. Такі вміння випрацьовуються за допомогою різноманітних практичних вправ: створенням професійних текстів (звітів, заявок, резюме). При цьому фемінітивні та маскулінітивні форми використовуються здобувачами відповідно до правових та соціолінгвістичних норм. Внаслідок такої навчальної діяльності формування навички коректної й етично виваженої номінації осіб у професійному середовищі.

Таблиця 4

Типологія фемінітивів у сучасній українській мові

Тип	Формант	Приклади	Комунікативні особливості
Суфіксальні	-к-, -иц-, -ин-, -ес-	кандидатка, фахівчиня, менеджерка	Найпродуктивніший тип, швидко адаптується
Аналітичні	окрема лексема	жінка-лікар, жінка-директор	Використовують, коли суфіксальна форма не закріплена
Термінологічні	усталені у фаховій сфері	авторка, рецензентка	Закріплюють через професійні стандарти

Джерело: власна розробка автора

Самобутнім є алгоритм мовної гігієни та унормування, у межах якого мовна гігієна подана як послідовний алгоритм виформування, добору та валідації українських термінів. У вищезазначений алгоритм входить: а) локалізація потреб у певному терміні; б) аналіз наявних українських відповідників; в) ухвалення рішення про дію (запозичення) або формування нової одиниці; г) верифікацію за словниками, корпусами та офіційними стандартами; ґ) закріплення терміна у



власному глосарії та навчальних матеріалах. Згаданий алгоритм інтегрується у міні-проекти здобувачів та їхню самостійну роботу, що сприяло формуванню в останніх термінотворчих вмінь, а також відповідальної мовної практики.

Процесуальний блок дидактичної роботи корелює з інтенсифікацією навчання та формуванням у студентів термінологічної навігації. Цей блок актуалізований через використання інтенсивних практико-орієнтованих методик. Зокрема, згадані міні-проекти та кейс-метод задієні як інструментарій прискореного формування професійної лексики: так, особливу роль відіграє міні-проект «Стартап-презентація». У межах останнього студенти мають сформуванню концепцію продукту та презентувати її з використанням питомої української термінології (у тому числі формуючи фемінітивні форми). Така методика забезпечує одночасну актуалізацію кількох компетентностей: термінологічної, комунікативної, проектної та нормативної.

Безпосередньо *самостійна робота здобувачів* у межах згаданої моделі переважно пов'язана зі створенням згаданих термінологічних баз. Організація такої роботи спрямована на формування індивідуальних та групових глосарії з використанням цифрових платформ. Останні дозволяють створювати структуровані термінологічні банки з обов'язковим зазначенням: а) дефініції; б) джерела; в) контекстних прикладів; г) правописних особливостей; г) міжмовних відповідників (за потреби).

Відзначимо, що окреслений вид діяльності майбутніх фахівців продуктивний щодо формування навичок термінологічної навігації – здатності швидкого віднаходження, аналізу та застосування термінів у відповідних фахових ситуаціях. До прикладу, вагомим є опанування здобувачами самотності когнітивної термінологічної метафори, реалізованої не лише засобом номінації, а й способом категоризації, розрізнення тих чи інших понять [8, с. 177]. Останнє стає особливо значущим в контексті



диджиталізаційних змін, участі у низці міжнародних проєктів (до прикладу, у межах академічного обміну тощо).

Оцінювання ТК та ефективність моделі органічно пов'язане з:

1. *Критеріями та показниками ТК*, у яких враховано нові мовні, освітні та комунікативні вимоги. Власне, така система є трикомпонентною: а) нормативний компонент детермінований ступенем дотримання норм чинного Правопису, правильністю уживання фемінітивних та маскулінитивних форм, уникненням варіативності; б) лексикографічний компонент пов'язаний з якістю створеної студентами термінологічної бази, коректністю глосарних статей, покликаннями на надійні джерела; в) комунікативний компонент представлений здатністю до підтримки фахової комунікації українською мовою та демонстрацією мовної стійкості у міжмовних та міжкультурних контекстах.

2. *Перевірка ефективності моделі* детермінована низкою факторів: а) потребою у контрольній та експериментальній групах; б) імплементацією моделі у навчальні моделі курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»; в) забезпеченням доступу до відповідних цифрових платформ для термінотворення; г) проведенням діагностики «на вході» та «на виході» за чітко визначеними критеріями; г) застосуванням якісних та кількісних методів аналізу. Вищезазначені умови стають міцним підґрунтям для оцінки пропонованої нами моделі щодо її впливу на рівень нормативності, комунікативної ефективності та лексикографічної компетентності студентів, що органічно реалізує одне з поставлених у цій праці завдань.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволило обґрунтувати концептуальні та змістово-методичні засади формування ТК майбутніх фахівців у межах дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Зокрема, здійснений теоретичний аналіз засвідчив самотність феномена ТК, підкресливши її інтегровану природу. Внаслідок цього у ТК поєднано



лінгвістичні, комунікативні та лексикографічні складники, кожен з яких виконує окрему функцію у забезпеченні якості професійного дискурсу.

Окреслення вищезазначених компонентів, своєю чергою, створює підґрунтя для розроблення узгодженої дидактичної моделі, зорієнтованої на прискорене опанування фахової термінології у сучасних освітніх умовах. У межах поставленої мети було розроблено таку структурну модель, у яку входить цільовий, змістовий, процесуальний та результативний блоки. Взаємодія згаданих складників забезпечує логіку побудови курсу, у якому нормативна адаптація, інтенсивні методики навчання та формування навичок термінологічної навігації утворюють цілісну систему. Результати аналізу засвідчили, що поєднання правописних норм, гендерної нормативності та алгоритмів мовної гігієни створює додаткові можливості для формування мовної стійкості здобувачів.

Таким чином, поставлені у дослідженні завдання було виконано: визначено теоретико-методологічні засади проблеми, розроблено дидактичну модель, окреслено її змістові та процесуальні компоненти, а також сформульовано критерії оцінювання. Водночас низка аспектів потребує подальшого опрацювання. Так, перспективними напрямками є емпірична верифікація моделі на базі різних спеціальностей, а також розробка інструментарію автоматизованого оцінювання ТК, а також уточнення методів формування термінологічної навігації в умовах багатомовного професійного середовища. Зазначені напрями дадуть змогу вдосконалити представлену модель та адаптувати її до широкого спектра освітніх і професійних контекстів.

Список використаних джерел

1. Авраменко В. Формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань. 2021. Вип. 4. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2021.250130>



2. Бойко О. Ю. Педагогічні наслідки віртуальної комунікації підлітків. *Scientific progress: innovations, achievements and prospects* : Proceedings of I International Scientific and Practical Conference Munich, Germany 9-11 October 2022. Munich : MDPC Publishing, 2022. С. 185–190. *Міжнародні наукові конференції* : вебсайт. URL: <https://tinyurl.com/49x74ezy>
3. Бхіндер Н. В., Іваніцька І. В. Теоретичні аспекти формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. *Pedagogical Sciences : Theory and Practice*. 2021. № 4(40). С. 101–109. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2021-4-15>
4. Варнавська І. Гейміфікація у викладанні української мови (за професійним спрямуванням) для економічних спеціальностей. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. № 23. С. 21–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.2>
5. Кулик О. Д. Гендерно маркована лексика професійної сфери у лексикографічному відзеркаленні (на прикладі фрагмента СУМ-20). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Том 33(72) № 1, Ч. 1. С. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-1/10>
6. Маєєва С. Когнітивна терміноструктура як одиниця професійної картини світу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2020. Вип. 10(78). С. 26–29. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»* : вебсайт. URL: <https://tinyurl.com/mwp336pu>
7. Паласюк Г., Паласюк Б. Формування термінологічної грамотності майбутніх медиків на основі етимологічної характеристики клінічних термінів з хімічним компонентом. *Медична освіта*. 2021. № 1. С. 117–121. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.1.11980>
8. Петрова Т. О. Сучасні аспекти вивчення метафоризації термінів в українському термінознавстві (актуалізація когнітивного підходу). *Мова*. 2021. Вип. 35. С. 173–181. *Research Gate* : website. URL: <https://tinyurl.com/48ume2v4>
9. Попович Н. Розвиток термінологічної компетентності у здобувачів вищої освіти під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. Вип. 218. С. 196–200. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-196-200>
10. Удовіченко Л. Г. Дистантність та інтерактивність у методиці викладання української мови (за професійним спрямуванням). *Лінгвістичні дослідження*. 2025. Вип. 62. С. 213–224. *Лінгвістичні дослідження* : вебсайт. URL: <https://tinyurl.com/fk3z38zf>



11. Чуєшкова О. В. Структурно-граматична будова термінів терміносистеми гендерної лінгвістики. *Вчені записки*. 2022. Вип. 33(72) № 4, Ч. 1. С. 82–87. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.4.1/16>
12. Análisis de métodos de enseñanza del inglés como lengua extranjera mediante tecnologías multimedia / O. Boiko et al. *Revista Eduweb*. 2025. Vol. 19, № 2. P. 70–81. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2025.19.02.5>
13. Boiko O. Clip thinking as a consequence of virtual communication : Pedagogical methods of neutralisation in foreign language lessons. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*. 2023. Vol. 9, № 1. P. 16–22. DOI: <https://doi.org/10.52534/msu-pp1.2023.16>
14. Kurasova N., Stepanova K., Rizak G. The role of virtual reality in creating individualized educational trajectories for students. *Horizons of Innovation: Conference on Multidisciplinary Trends in Science 2024*. Futurity Research Publishing, 2024. P. 154–159. Futurity Publishing : website. URL: <https://tinyurl.com/4bst2zn6>
15. The Role of Higher Education in Promoting Socio-Economic Mobility : A Bibliographic Review / I. Bychuk et al. *Futurity Education*. 2025. Vol. 5, № 1. P. 110–130. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2025.03.25.07>